

F1294
1921

თავისუფალი საქართველო

№ 5. 10 აგვისტო, 1921 წელი. № 5.

F8345

ბოლშევიკების თარაუი ჩვენში

რაც დრო გადის, უფრო და უფრო ნათელი ხდება ბოლშევიკების განზრახვები.

უხეში ძალით, რუსეთის წითელ არმიელთა მხმტებით გვიპარჯეეს მათ საქართველოს დემოკრატიულ რესპუბლიკაზე და იმავე ძალის შემოქმობით ბატონობენ ისინი დღეს ჩვენში.

მართალია, მათ დიდი ამბით ამცენს ქვეყანას, რომ ისინი საქართველოში არ გაიმეორებდნენ კომუნისტურ ექსტრემებს, რომ მხედველობაში მიიღებდნენ და ანგარიშს გაუწევდნენ ადგილობრივი ცხოვრების თავისებურ პირობებს, დიკავდნენ ქვეყნის დამოუკიდებლობას, არ აცვებოდად შურისძიების გრძობებს და არ დაუპირებდნენ დევნის თავის პოლიტიკურ მოპირდაპირეთ მართლ. მათი რქმენისა და შეხედულებისათვის.

მარა მიუხედავით ანეთი სარეკლამო განცხადებებისა და მოსკოვის დალიალამის—ლენინის ამგვარივე ხასიათის ინსტრუქციებისა, ბოლშევიში შემოვიდა საქართველოში ეველა თავისი კომუნისტური ატრიბუტებით და განაგრძობს თავის ბატონობას რუსის წითელ არმიელთა შემოქმობით და ამავე დროს მოკლებულია საცესებით პოლიტიკურ და მორალურ გავლენას თვით ქართველ საზოგადოებაში.

დღეს თვით ბრმაჲ კი ხედავს მათი სასახლო მოღვაწეობის შედეგებს. საქართველოს დამოუკიდებლობის ნიშან-წყალიც ავარ არსებობს. ცხოვრება საშინლათ გაძვირდა, ხალხი სოფელსა და ქალაქებში დიიმშა, გაღატაკდა, სასოფლო მეურნეობა დაეცა, სუსტი მრეწველობა და ხელოსნობა მთლად განადგურდა, ომისა და რევოლუციის დროს გადაჩენილი მამულები და წარმოებანი აოხრდა, ხოლერა, ტიფი, სურავინდი ხალხს მუხრს ავლებს და სადაც გუჲონ ცხოვრება დულდა და გაღმოდულდა, იქ

დღეს სიყვდილი თავის გამარჯვებას დღესსაწაულობს და სამარისებური სიცილიერე მეფობს!

მთელი ქართველი ხალხი სულს დაჟავს ბოლშევიზმის სახით შემოქრულ უცხო ძალის სამხედრო დიქტატურის ქვეშ, მარა ეველაზე უფრო დაზავრული და დევნილი დღეს საქართველოში მუშები და გლეხებია. სწორეთ ისინი, ვისი სახელითაც მოვიდენ აქ კომუნისტები და თითქო ვისი ინტერესების გულისთვისაც მხმგვრპლათ გასწირვს საქართველოს რესპუბლიკის არსებობა. თავისი «სისკით», «ჩრქვიჩიკებით» და ციხეებით ჯერ-ჯერობით ისინი მართო ამ ელემენტებს და მათ მოწინავე ავანგარდს დაატყდნ თავს. მიუხედავით მათ მიგრევე «ნაბომებ» აწნისტიისა, ციხეები საევეს დღეს ძველი მებრძოლებით, რომელთაც არა ერთი და ორი წელი გაუტარებიათ მეფის სატუსალონებში, კომბრისა და კატორღაში. ბრალდების წაუჯანებლათ, ჯგველგვარ მიზნის გარეშე ატუსაღებენ ეველა ცოტათ თუ ბევრათ შემწეულ მოწინავე მუშას და სოციალ-დემოკრატ ინტელიგენტებს. ატუსაღებენ და კრიაბ ბინჯურ სკანებში, სადაც არც საქმელია, არც წამება და არც სხვა რაიმე პირობა ადამიანური ცოვრებისა. თავის ბრანშორვეულ შურისძიებაში ისინი აუარბებენ თვით მეფის ჯანდარმეიას—მიცავთ ლოგინიდან შიმე ავითმოკლები.

ამ უმაჯალიო თვითნებობისა და თარეშის მიხანი ერთია—დაამინდ ქართველი ხალხი, მოშალონ მისი ოპოზიციური სულისკვეთება, ხოლო თავისი პოლიტიკური მოპირდაპირენი მექანიკურათ მოიშორონ თავიდან.

მარა კითხვა იბადება: აღწევენ ან მიადწევენ ამით თავის მიზანს ჩვენი ბოლშევიკები?

რასაკვირველია, ვერა! ზიხლთ და გულჩათხრობილი მორსხანებით შეხვდა ქართველი დემოკრატია ბოლშევიკების

საქართველოს
ქართველი
ბოლშევიკები

შემოსვლას საქართველოში და დღეს, მათი 5 თვის ბატონობის შემდეგ, კიდევ უფრო მეტ სიძულვილს გრძნობს იგი მთლადში. ქართველი საზოგადოება შემთხვევას არ უშვებს, რომ ხაზი გაუსვას თავის უარყოფით დამოკიდებულებას ბოლშევიკურ რეჟიმის მიმართ. სოფელში თუ ქალაქში, შიტინგებზე თუ კრებებზე, ქუჩაში თუ ოჯახში, წარმოდგენის დროს თუ ეკრძა შეხვედრისას—ცველავ ბოლშევიზმი და მისი წარმომადგენლები სიძულვილისა და დაცინვის საგანს წარმოადგენენ.

დღესაც ისე, როგორც გუშინ მთელი ერის ოპოზიციონერ მოძრაობას სათავეში უდგას ქართველი მუშა. იგი უშიშრათ და პირდაპირ ებრძვის კომუნისტურ რეჟიმს ჩვენში. ამ მხრივ მეტად საყურადღებო იყო 7 ივლისს ჩაძალადვეში გამართული დიდი კრება მუშებისა, სადაც მოხსენებით გამოვიდა მოსკოვის კომისიარი სტალინი—ჯუღაშვილი. ვერ უშველა ვერც სოფისტიკამ, ვერც მისა «მოთაფლულმა» ენამ. წამ და უწუმ გაისმოდა რეპლიკები: «სიცრუეა», «მოღალატეობაა» და სხვ. და როცა ტრიბუნაზე გამოჩნდა ბოლშევიკების მიერ უკვე არა ერთხელ «დასამარებელი» სოციალდემოკრატები, კრება მოიკცა ისეთმა ვნტუზიანობა, რომ თვით სტალინიც დარწმუნდა, რომ ბოლშევიზმის საქმე საქართველოში საბოლოოთ წაგებულა. იმის მაგიერ, რომ «დიდ კომუნისტს ჩვენი მუშების გული მოენადირებია და «განდგომილი» მოეშინაურებია,—მან მიაღწია სულ წინააღმდეგ შედეგს: კრება გადაიქცა—უდიდეს ანტი-ბოლშევიკურ დემონსტრაციათ. და ეს იმის შემდეგ, რაც ბოლშევიკებმა თავისი ტერორისტული მეთოდი უკვე ფართოდ სცადეს საქართველოში!

ამ კერძო ფაქტში ნათლად იხატება საქართველოს მუშათა კლასის და მთელი დემოკრატიის სულის სიმტკიცე და სიდიადე. მიუხედავად საშინელი გაკვირებისა, სიმშობისა, დამცირებისა და დევნისა, მიუხედავად იმისა, რომ მოპირდაპირეს პატარა ქვეყანა უქირავს ნახევრად ველური სალდათის ჩემპის ქვეშ, ის მაინც გულს არ იტეხს, სულით არ ეცემა, მომავალს იმედით შესცქერის და ხელფეხშებორკილი და დამუნჯებული მაინც პოულობს საშვალებას ბრძოლისას და აქტიური მოქმედებისას. ლუკმა პურს მოკლებული; იგი უმაღლესი დივანები-

სათვის თავს დებს და კომუნისტების კულუქურ შემოძახილს ამაყათ უპასუხებს: «ვერ გავცტებთ, ვერ დაგვიმონებთ!»

ეს სულსიკვეთება, რომელიც ახასიათებს არა მარტო საქართველოს მუშათა კლასს, არამედ ერის ცველა ცოცხალ ძალებს, თითო-ორთა გარეწარისა და ორიოდ სპეკულიანტის გამოკლებით—ეს სულსიკვეთება მომასწავებელია იმის, რომ არ მომკვდარა საქართველო და მისი დამოუკიდებლობა: იგი უტკუარი თავდებია იმის, რომ დროებითია უცხოელთა უხეში ძალის ბატონობა, რომელსაც ვერასოდეს ვერ შეითვისებს და ვერ შეიგუებს ჩვენი ხალხი, ჩვენი ცხოვრება!

მოსკოვის ჯალათებს და მათ ქართველ ლაქიებს შეუძლიათ კიდევ მოაჯარონ საქართველოს შიშველ-ტიტრევილი და შვიცი წითელ-არმიელები, მათ შეუძლიათ მეტის ენერგიით აამუშაონ ჩრტხეჩიაკები და გააძლიერონ დევნა და შევიწროება, მარა ისინი ვერასოდეს ვერ დაიმორჩილებენ ქართველ ხალხს, რომელსაც სურს სიცოცხლე და უკუარს თავისუფლება.

ამის თავდებია ჩვენი მუშათა კლასის 30 წლის სახელოვანი ბრძოლის ისტორია, ხოლო ქართველი ხალხის ათასწლოვანი კულტურა. ამის მკურმეტკველური დამამტკიცებელია მისი დღევანდელი საქციელიც.

საქართველო მალე აღსდგება! ის მალე კვლავ მოიპოვებს დაკარგულ თავისუფლებას! ეს სწამს ქართველ ხალხს, ამისთვის იბრძვის იგი.

და, ამ ღრმა რწმენით აღკუთრული ჩვენც ვეტყვით ჩვენი ქვეყნის ჯალათებს:

განაგრძეთ თავისი ბნელი მუშაობა! რასაც მეტს იერთუვლებთ, მით უფრო დაუნდობელი იქნება ისტორიისა და ხალხის სამსჯავრო თქვენს მიმართ!

დაგვიხუთი რუსეთი და საქართველო.

რუსეთი დაიშვა. მრავალ მილიონი ხალხის უბედურების ხმა წეცამდე აღწევს. მთელი ქვეყანა შეაძრწუნა იმ საშინელების სურათმა, რომელსაც დღეს რუსეთი წარმოადგენს. სადაც ყოველთვის ბევრი იყო პური—იგი იგი დღეს ცველავ ნაკლებია, უფრო მტირე მოსავლიან

ადგილებში კი შეიძლება თავი მაინც გაიტანან.
რა არის ამის მიზეზი?

კაცთ მოყვარეობის და მშვირთა უსაზღვრო ტანჯვისადმი სიბრალულის გრძნობით გამსჭვალული საზოგადოება დღეს ამას დიდად აღარ დაეძებს. თვით დევნილნი და ბოლშევიკების წინააღმდეგ სასტიკათ მებრძოლი რუსული პარტიებიც ორპოლოდებენ, ირყევიან. და გათავებდებული მოსკოვის კომისრები—მათვე ესზმიან თავს, მენშევიკ-ესერებია შიშობილის მიზეზნი და ამათვე უნდათ გამოიყენონ ეს უბედურება თავის პოლიტიკურ მიზნებისთვისა.

აი უსიკვებელი უტიფრობა! კების შებრუნებას რომ იტყვიან, აი ეს არის.

ცხადია მოსკოვის კომისრები სარგებლობენ თავის ბატონობის შესარჩენათ თვით ადამიანთა უკეთილშობილესი გრძნობებითაც და კრემლში გასამაგრებლათ ეწვევიან ახალ-ახალ ინსინუაციებს. მით უმეტეს საჭიროა გამოკვლევა შიმშილის მიზეზების.

რამ დაშშია რუსის ხალხი? განა მარტო სტიქიური მოვლენა არის აქ დამნაშავე? რასაკვირველია არა. სტიქიური უბედურებანი, უწვიმო ზაფხული წინეთაც ყოფილა; მარა მოწყობილი საზოგადოება მის გამანადგურებელ გავლენას გადაჩრენია. დღეს რათ ვერ გადაჩრახ? სრულიად უბრალო მიზეზით. საშინელ მსოფლიო ომით მოქანტულ და ახორციულ ქვეანაში რომღ შევიკებმა დაანთეს კიდევ ცეტხლი სამოქალაქო ომის, რამაც კიდევ უფრო ღრუთავა ხელი ქვეყნის განადგურებას.

ხოლო მათ თავის უმსგავსო პოლიტიკით დაანგრის და მოსპვს ხალხის თვით-მოქმედება, გააუქმეს წარმოება, დაარბიეს სოფელი და გლეხს ყოველი ხალხისი დაუკარავს მუშაობის, დაბების, დათვისის, კარგი მოსავლის მოყვანის. ან რათ უნდა დაეთესათ? დათესილს წითელი კავალტრია დაუთელავდა, მოწეულ პურს ნაოფლარს, ნაწამებს—წითელი კომისრები იარაღით ხელში წაართმევდნენ. და აი გლეხიც იძულებული გახდა იმაზე მეტი არ მოენება, რამდენსაც თავის საჭიროებისათვის იყარაუდებდა. ამით სახნავ-სათვის ერთი ათათ შემცირდა, ზოგან მეტათაც. და აი ასეთ პირობებში სტიქიის ერთი უღმობელი გამოქროლა, ერთი უწვიმო ზაფხული საკმაო იყო, რომ ას მილიონიანი ხალხი ხელფხვ-შეკრული ჭაჭარდნოდა მტკიცა-

ლებში შეუბრალებელ სიკვდილს. მოსავალი მოსპო სიკვებ, ხოლო მარაგი რაც იყო, ის შთანთქმეს კრემლის საჩაღებმა თავის კომისრებით და წითელ არმიით, რომელნიც ამავე ბანდიტების სადღევრძელოთ ხოცავენ ხალხს და იმონებენ თავისუფალ ერებს.

სადაც მეტი იყო ჩვეულებრივ პური, იქ შექმნეს ძლიერი ამკრეფი აპარატები და ხალხს უკანასკნელი სინსილა გამოაცალეს. და აი დატრიალდა მოულოდნელი სურათი: წინა წლებში ხალხი ჩრდილოეთის გუბერნიებიდან გამოიბოდა ამ პურის რაიონში, რომ აქ თავი გამოეკვება, ახლა კი ადგილობრივ მცხოვრებლებთან ერთათ მიეშურებიან, მიზიან, სადაც თვალს მიუწევდებათ.

მიგორავს ეს უსაზღვროთ დამშეული ზღვა ამბობკრებულ ხალხისა და გზაზე სტელეკს და სპობს, როგორც კალია, ყოველივეს, რაც შეხედება: ქალაქი, სოფელი, მიწდგრის თავი, გლეხის ცხენი, უმწიფარი პური, მწვანე ბალახი, ხის ფოთოლი, ქვჩქი თუ სხვა რამ, რის გაცვენეტაც კბილით შეიძლება...

ღიან, ბოლშევიკების თარეშმა შექმნა ეს უმცალითო ტრაგედია. წითელ არმიას და ტროცკის «ნაპოლეონობის თამაშს» შეეწირა ეს მილიონობით ხალხი. და ჩვენ ვამბობთ, სანამ ეს ვაგბატონებთ იქნება ქვეყნის სათავეში, სანამ ისინი განაგრძობენ თავის უტეშ იმპერიალისტურ პოლიტიკას, სანამ მრავალ მილიონიანი წითელი ჯარი მშვიერი და მწყურვალე იარაღით ძარცვავს შინაურს და გარეშეს, რუსეთის ხალხის საშინელი ტრაგედია არ შემსუბუქდება და არ შემსუბუქდება ამასთან ერთად ტრაგედია იმ ერების, რომელნიც კომუნისტთა იმპერიალისტმა იმსხვეგრბა. საქართველო, სომხეთი, სუბანი და სხვ. რიგში არიან სიმშვილით გასაწყვეტათ იმ განსხვავებით, რომ მათ ასე დიდი ლეირილი არ შეუძლიათ, როგორც 150 მილიონიან რუსეთს, იმ განსხვავებით, რომ მათ აბრჩობენ წითელ ჯარით და ახუმებენ მათივე საშვალებით, იმ განსხვავებით კიდევ, რომ მათ ვასაქცევი არსად აქეთ და იქვე უნდა ჩაკედნენ, სადაც წითელი ჯალათი მოუსწრებს...

კრემლის საჩაღების მთელი მოღვაწეობა—ეს სიკვდილის ცელის ტრიალია. და როცა მთელი კაცობრიობა, და მათ შორის მთელი ქვეყნის მუშათა კლასი პირველ რიგში, აღსდგა, რო?

ხელი გაუწოდოს ამ ტანჯულ ხალხს და უძირა ზღვა მისი უბედურებისა—ოდნე მაინც ამოსწუროს, ჩვენ გვინდა ამ კეთილშობილ, ჰუმანიურ გრძნობით გამსჭვალულ საზოგადოებრივობას მოვაგონოთ ბედი რუსეთის ხალხთან ერთად დღეს გადაჯაჭვულ პატარა ერების.

ჩვენ გვახარებს და ფრთას გვასხამს ადამიანურ გრძნობათა კვლავ გამოღვივება საშინელ ომისაგან გაგულქვაგებულ ადამიანებ შორის. ჩვენ იმედს გვიღვივებს და სასიამოვნო გვიძლიერებს, როგორც დაზარალებულ ხალხს და სოციალისტური დროშის ქვეშ მდგომს, ის დიდი ფსიხოლოგიური გადატეხა, რომელსაც დღეს აქვს ადგილი ევროპასა და ამერიკაში.

ხისხლის ღვრას შეჩვეული საზოგადოება დღეს სისხლს გაუტრბის, ვაქცევებული გული—გალმობიერებულია. სიყოფილე ადამიანს, რომელიც ჩაღა დასაძლავ, კვლავ თავის ღირებულებას პოულობს, სოლიდარობის გრძნობა, რომელიც მიმჭრალი იყო, კვლავ—წინ დგება. ლოზუნგი: ვაი, წაქცეულ და დამარცხებულთ—ახალი ლოზუნგით იცვლება: დახმარება ტანჯულთ და გვერდებულთ. მაგრამ ეს გამოღვივებული გრძნობა, ეს ანობოქრებელი კულტურა ევროპის საზოგადოებრივობის ახლა მეორე უკიდურესობაში ეარდება.

გავვიშვიტო საოქმედოთ, გავვიშვიტო დასახმარებლათ, თქვენ ხელი არ შეგვიშალოთ, არც ჩვენ შევიშლით ხელს. აი აეთითა საერთო ლოზუნგი ქველმოქმედებით გატაცებულ მუშების და მთელი საზოგადოების, რომელმაც მთავრობები და პარლამენტებიც კი ჩაითრია, და აი ჩვენ გვეშინია ერთის: კრემლის ყაჩაღები კვლავ განაგრძობენ თავის ბნელ საქმეს და ახალ-ახალ ადგილებს განადგურებენ. შიმშილის საშინელება შექვეს წითელ არმიას, სადაც ის შეიჭრება. დღეს კი ის საქართველოსა და სომხეთის საშინო ბატონია. და ეს ქვეყნები კენსიან საშინელი განცდისაგან—შიმშილი აქაც უკვე საყოველთაოა, მისი თანამგზავრი—აულერა, ტიფი და სხვ. სენი აქაც მძვინვარებს. საზოგადოებრივობა აქაც ჩაკლულია და მიწაზე განართუილი, ან ციხის ბნელ საკნებში გამოაწყვედული. და მათ არ ასცდებთ უარესი ბედი, ვინემ შიდა რუსეთს, თუ კაცთმოყვარეობის გრძნობის ნაყოფი მათაც დროზე არ მისწვდა.

დიდი ომის გრძალში და მსოფლიო ბატონობისთვის უბედურებაში მიაყენებდათ პატარა ერები, რომელთა განთავისუფლება კვლავ ერთ-ერთ ლოზუნგათ ქონდა წამოღებულნი და რომელნიც მაინც შეუბრალებლათ და განუკითხავათ იუკლიტებოდნენ. და ახლაც ჩვენ გვეშინია, კაცობრიობული გრძნობის უქმნდვს გამოხატულების დროს—დიდი ერის დიდმა ტრაგედიაში კვლავ არ დაღაროს ტრაგედია პატარა ერების... და ჩვენ კვლავ ვაგონებთ კაცობრიობას წითელ ჯარის მძიმე უღელ ქვეშ მგმინავ, დამშუულ, აწოკებულ პატარა ერების ბედს და მდგომარეობას. დეე ამათაც მიწვდეს შეხვი კაცთმოყვარეობის.

ხუ თუ ისინი უნდა დარჩნენ ამ წითელ სეაების ნელში, რომელნიც მათ უკანასკნელ სისხლს გააოსრვინ და შემდეგ სიკვდილს მიუგდებენ ამოსაყლტათ?

მოულოდებო გერმანიის სოფ. დეე გელაღვივის.

გულ-შეშინარავი მოწოდება, რომელიც მოდის რუსეთიდან მოეღი ქვეყნის სახელზე, უნდა ყველამ ისმინოს და გაიგონოს, მრავალ მილიონ ხალხს მოვლის პირდაპირ გაყლტვა შიმშილით სიკვდილისაგან. ამასთანავე ქვეყანას მოედო უძლიერესი, დიდი ხნის უნახავი ზოღერის ეპიდემია.

უსასწინლეს ტრაგედიას განიცდის მთელი ხალხი.

და ცოცელი ადამიანი, რომელსაც აქვს გრძნობა, უნდა დაეხმაროს რუსეთის ხალხს, ეს მისი წმინდა და უდიდესი მოვალეობაა. ამ უსასწინლესი უბედურების წინაშე უნდა უკანა რიგზე დადგეს ცოველგვარი პარტიული უთანხმოებანი და განსხვავებანი, როგორც გარეთ, ისე თვით რუსეთში.

რუსეთის მთავრობას, რომელმაც კვლავ პარტიებს მიმართა საზღვარ-გარეთ, შეეძლო დიდი შედეგებისთვის მიეღწია, თუ ის განუტრეველად პარტიულ რწმენისა შეიერთებდა კვლავ ელემენტების ხმას, რომელთაც სურთ დახმარებაში მონაწილეობა მიიღონ. აუცილებლათ საუკიროა მათ საშვალება მიეცეს თავისუფლათ და ხმა-მალა თავის აზრის გამოთქმის.

ამავე დროს რუსეთის დიდი გაჭირვების მიუ-

საქართველოს
თავისუფალი
საქართველო

ხედვათ, არ უნდა დაგავიწყდეს ის ქვეყნებიც, რომელნიც ბოლშევიკურმა რუსეთმა ამ უკანასკნელ ხანებში დაიპყრო. ჩვენ ვამბობთ კავკასიასა და თურქესტანზე.

ეს ქვეყნები, დაპყრობილი, გაყარული და დამონებული 200,000 წითელ არმიელებისაგან, სწრაფი ნაბიჯით მიექანებიან იმავე სიღატაკისა და შიმშილობისაკენ, რომელიც მეფობს დღეს რუსეთში, მაგრამ ეს ქვეყნები არ თხოულობენ დახმარებას. მათ უნდათ ერთი რამ: რომ მათ საშვალეება მიეცეს თვითდახმარების, რომ გათავისუფლებულ იქნენ წითელ არმიელებისაგან, და აღდგენილ იქნეს მათი დამოუკიდებელი თვითმმართველობა.

ცამდე მალადღებელი წინააღმდეგობა იქნება ის, რომ რუსეთმა განაგრძოს სხვა ხალხების ჩაგვრა-აწიოკება იმ დროს, როცა თვითონ მთელ კაცობრიობას, ყველა, ვრს განურჩევლათ რწმენისა და საზოგადოებრივ წყობილებისა, მიმართავს დახმარების თხოვნას.

დახმარების მოწოდებაც თვით რუსეთში უფრო ძნელია, ვინემ ამ დაპყრობილ ქვეყნებში. არაჩვეულებრივმა უწვიმობამ მოსპოა ნათესი რუსეთის სწორეთ ცველანზე უფრო მოსავლიან რაიონებში, სოფლის მეურნეობა ყველგან დანგრეულია, რკინის-გზების მიმოსვლა შეწყვეტილია, ქალაქთა სანიტარული მდგომარეობა საშინელებაა, უკანასკნელ ხანებში გაქრა ყოველი იმედი სისუფთავის და ვის.

ამ საბედისწერო მდგომარეობიდან ქვეყნის გამოსაყვანათ საქირთა ვრის ყველა მომჭმელი ელემენტების საქმეში ჩაბმა, საქირთა პოლიტიკური ოპციისა და პოლიტიკური ჩაგვრისაგან საზოგადოების განთავისუფლება.

რუსეთის ხსნა არ არის, თუ იქ არ დამკვიდრდა თავისუფლება!

მარა მას ესაქირთება გარედან დახმარებაც და ამ დახმარების გაწევა არ შეიძლება თვით საბუთთა რესპუბლიკის პოლიტიკურ ურთიერთობას დაუქვემდებაროთ. გაისმოდა ხმები, რომ გაბატონებული პოლიტიკური სისტემა არის პასუხისმგებელი ასეთი საშინელი უბედურების ქვეყნის თვის დატკლამაში. ამ ხმებმა არ უნდა შეუშალონ ხელი დახმარების მოწოდებას და არ უნდა შეასუსტონ სურვილი დახმარების. მით უმეტეს, რომ საქმე ეხება არა მარტო რუსეთის ხალხის გადარჩენას, არამედ ამდენათვე თვით ჩვენი თავის გადარჩენასაც. რუსეთში ეპიდემია იმდენათ დიდია და დრთო, რომ ადვილათ შეიძლება მის საზღვრებს გასცილდეს, თუ დროზე არ იქნა მიღებული ზომები მის შესაჩერებლათ.

როცა სახლი იწვის, არ კითხულობენ, დამნაშავეა თუ არა თვით სახლის პატრონი ცუცხლის გაჩენაში. პირველ ცოცხლის ცდილობენ გადაართონ, რის გადარჩენაც კი შეიძლება, და სასწრაფოთ ჩააქრონ ცუცხლი.

ამიტომ ჩვენ მთელი სულით და გულით ვუერთდებით საერთო ამოაბილს:

დაეცმარეთ გაუბედურებულ, დამშუულ რუსის ხალხს, ის არ უნდა გახდეს იმ ცოდების პასუხისმგებელი, რომელიც მის მართველებს მიუძღვის.

ხოლო მმართველებს ჩვენ მივმართავთ შემდეგი მოწოდებით: მოაცილეთ ჯაჭვი იმ ხალხებს, რომლებზედაც ბატონობს დღეს რუსეთის სახელმწიფო, განთავისუფლეთ ის ძალები, რომელნიც მიისწრაფიან, რომ შეუშუბუქონ ხვედრი დამშუულთ და ხსნა მოუტანოთ დახმარულთ.

ედ. ბერნშტეინი.

კარლ კაუტცი.

საქართველოს აჯახი.

გაფიცვა. დაიწყო გაფიცვები დაწესებულებებში (ფოთში) იმ ნიადაგზე, რომ არსად ჯამაგრის არ აძლევენ ფულის ნიშნების უქონლობის გამო. ფულის უქონლობა კი გამოიწვია იმ გარემოებამ, რომ მეთერთმეტე არმია დეპატარონა ფულის დახგას და დამბუცილიდან რეკომს აღარ აძლევს მცირე ნაწილის გარდა. მე-11 არმია კი იმითმ დეპატარონა ქართულ ფულს, რომ რუსეთიდან გამოგზავნილი სხვა და სხვა დროს სამი ვაგონი ფული გზაში მანამ წაართვა.

არჩევნები რკინის-გზაზე. რკ.-გზის არჩევნებში ბოლშევიკები ცველგან მარტლებიან, მაგრამ ისინი ზევიდან რიწნავენ თავის კაცებს. მაგალითად, ბათომში, როცა დამარტდენ, არჩევნები ჩაშალეს და დანიშნეს თავის კაცები.

«ჩეკას» მოხსენება. ბათომის «ჩეკა» აუწყებს თფილისს, რომ მდგომარეობა სერიოზულია, ბოლშევიკები ბეწზე კიდიან, მუშები უკმაყოფილონი არიან. ყოველ ფების ნაბიჯზე იმართება «ნეპოკონალისტების» კრებები და

მოსალოდნელია აჯანყებაო. ამიტომ, ისინი თხოვლობენ ძალის მოშველებას. ამ თხოვნაზე მათ მიიღეს ჯავშნიანი მატარებელი.

სამეგრელოში. მთელი სამეგრელო «ყაჩაღების ზელშია» — აცხადებენ ბოლშევიკები. ეგელა კუთხიდან მათ მიერ დევნილი ელემენტები სამეგრელოში გადაიხვეწენ და იქ შეაფარეს თავი.

აბრეშუმი. წელს აბრეშუმის ცუდი მოსავალია. ხალხმა, რაც მოვიდა, ძაღთ ამოახვია, რომ ბოლშევიკებისთვის არ ჩაეგდო ზელში ჩალის ფასათ.

ხოლერის საშინელებანი. თფილისში ხოლერა მძინვარებს, დღეში 40—50 კაცამდე იხოცება. უმთავრესათ ხოლერა შეიქრა დამშეულ ინტელიგენტურ წრეში და მუშებში. ხოლერიან ავთამყოფთა მოვლა-პატრონობას ვერ ასწრებენ, რადგან საავთმყოფოები მთლათ გავსილია ავთამყოფებით და ექიმთა პერსონალიც არ ყოფნით.

მუშებში. თფილისის მუშები გაფიცვის წინაშე დგანან. მუშები აბსოლიუტურ შიმშილს განიცდიან, დღეში იღებენ $\frac{3}{4}$ გირ. პურს.

ტრამვაი გაჩერდა. თფილისის ტრამვაი ეს ნახევარი თვეა სრულიად დადგა, რადგან სავარგისი ვაგონები ყველა მოსკოვს გაგზავნეს.

პრესა. გარდა ბოლშევიკების გაზეთებისა გამოდის მხოლოდ «სოც.-ფედ.» გაზეთი.

ქართული ენა. რევკომის დამატებითი განმარტების თანახმათ ქართული ენა დაწესებულებებში უნდა იხმარებოდეს შეძლების და გვირათ, ამიტომ უმეტეს შემთხვევაში ის სრულებით არ იხმარება.

ოსთა თარეში. ქართლში ოსები ისევ განაგრძობენ თარეშს. სომხის ლტოლვილთა შემოხიზვნაც გრძელდება.

ხევსურეთის აყრა. ხევსურებმა განიზრახეს დუშეთის რაიონის თავისუფალ ადგილებში ჩამოსახლება, მარა რევკომმა ნება არ დართო. ამავე დროს რუსების და სომხების თხოვნით თავის სამოსახლოდან ყრიან გომბორის ხევსურებს.

მოსავალი საქართველოში. მოსავალს საქართველოში მეტათ ცუდი ჰორი უჩანს: გვალვები ისევ გრძელდება. კახეთში სეტყვამ მთლათ გააფუჭა ვენახები. ამავე დროს ბოლშევიკებმა სურსათ-სანოვაგებზე დააწესეს ნატურალური გადასახადი. სულ მილიონი ფუთი საქართვე-

ლოს. მეორდება რუსეთის მშებნა-მშენებელი შიმშილის წინაშე დგას.

პრტი მოხსენებებიდან. სამხედრო კომისარმა ასეთი მოხსენება მიიღო ერთ ქართული პოლიციდან. პოლკში კომ-იარეკია ვერ შესდგა, რადგან არც სალდათი და არც ოფიცერი ჩვენ არ თანაგვივტანობს, რაც დრო გადის მით უფრო მეტ ზიზლს იჩენენ ჩვენდამიო. კომისარის რეზოლიუცია ასეთია: «ჩანს ვერ გიშეშენიათ, თორემ ამოღებნანს ერთი კომ-იარეკი მაინც როგორ ვერ შექმენითო. «რუსეთში გენერლებიც კი ეწერებიან ჩვენთან და აქ რა დემრთი წერებათაო. პოლკ. კომ. უკასუხებს: «რუსეთში-რუსეთია», მაგრამ საქართველო სულ სხვა ყოფილია».

კომისრების გაქურდება. ბოლშევიკები აცხადებენ, რომ მათი ჩამოსვლის შემდეგ ყოველი ბოროტმოქმედება მოისპო, მით უმეტეს ქურდობა და მტაცებლობაო. მაგრამ ცხოვრება აი რას გვეუბნება. ქურდობა-კაჩალობამ მოიკცა მთელი მხარე. ქურდები ისე გათამამებული არიან, რომ ყოველი «მორიდება» დაკარგეს თვით ბოლშევიკების მეთაურებისაკი. ამას წინათ თფილისში გაქურდეს ს. ქავთარაძე, მე-11 არმიის ჩეკის თავმჯდომარე — პანკრატოვი, ქართული ჩეკის თავმჯდომარე — კ. ცინცაძე. ქურდები ცხადია სხვაგან ვერაფერს შოულობენ ბევრს და ისევ კომისრებს ეწვიენ, რომ «დატაცებულის დატაცება» მოახდინონ ლენინის ლოზუნგის თანახმად.

დუშეთის აოხრება. რუსის ჯარი სადაც გაივლის, ყოველივეს აპარტახებს. ამ მხრივ დიდათ შეწუხებული არიან ყველა სოფლები, სადაც ჯარი ბანაკობს, ან სადაც გზათ გაივლის. ამ აწიოკებამ იმ ზომამდე მიაღწია, რომ თვით ბოლშევიკების კომისრებიც კი ალაპარაკა: აი ორიოდ კლებში ერთი მაზრიდან: «ქართული — სამხედრო გზაზე მომავალი წითელი ჯარის ნაწილები სისტემატიურათ აწიოკებენ მთელ დუშეთის მაზრას, გლეხობა და მშვიდობიანი მცხოვრებლები მაზრის წითელ არმიის ტერორის ქვეშ იმყოფებიან, რომელნიც თავის უფროსების ნებადაურთველათ ერეკებიან საქონელს დასაკლავათ, აჩერებენ გზაზე მგზავრებს, აწვლებენ და ართმევენ თუ რამე საფასოვნო აღმოაჩნდათ, უცვივლებიან გლეხებს სახლებში და გლეჯენ შეუბრალებლათ. თიფიანი მინდვრები, დათე-

სილი ნანები ერთიანთ შვაქამეს და გაათელ-
ვის თავის ცხენებს და სოფლიდან გატაცებულ
საქონელს. ადმინისტრაცია უძღურია ამ თვით-
ნებობას გზავლოს. კიდევ მეტი, მეორე ცხე-
ნოსანთა რაზმმა იარაღი კინაღამ აცარა მილი-
ციას, რომელიც სოფლებებს გამოეჭომაგა.
გთხოვთ განკარგულებას. სამაზრო მილიციის
უფროსი მანგიაშვილი.

ბეგრის ასეთი დეკემბერი დარჩა უეყრადღებოთ
თფილისის კომისრებისსაგან და აი განახლებით
25 ივლისს ხელახლა უქანასკნელათ თხოვეს ის
პასუხს: «დუშეთის რაიონსა და მის მახლობელ
სოფლებში დაბანაკებული წითელი ჯარი რაზ-
მის უფროსის ჩერნოვის მეთაურობით, უწესოე-
ბას ახდენენ და ბარბაროსობას ჩაიდან ასეთი
ხასიათისს: თავის ნებით უცივდებიან სახლე-
ში მცხოვრებლებს და სრულ ბატონ-პატრო-
ნათ ხდებიან მისი სახლ-კარის, რომელნიც სი-
კვდილის შიშით გარბიან იქიდან, რადგან გა-
ცარცვას გარდა, დარჩენილთ სცემენ და შემდეგ
აგდებენ ცის ქვეშ. სოფელში ართმევენ: ძრო-
ხებს ცხვრებს, ქათმებს და სხვ. სცემენ და აწა-
მებენ გლეხებს სრულიად უმიწეოთ, თვალის
სასიეროთ, თოჯ მოღვრებულთ შეუფარდებიან
გლეხებს და აშინებენ, განსაკუთრებით ქალი-
შვილებს, რომელნიც პირდაპირ დამლუპველ გა-
რემობაში ვარდებიან, მამაკაცები გარბიან მთაში,
ქალებს კი გათავხედეული სალდათები არა ადა-
მიანური წამებით აწამებენ, მხეცურ დამცირებას
აყენებენ. ანარქიული მოვლენები საშიშ ხასიათს
იღებენ და ამიტომ ვითხოვთ უქანასკნელათ სას-
ტიკ განკარგულებას. მილ. უფ. მანგიაშვილი.»

კომენტარები სპუირო არაა.

გაქვთ სასოფლო მასალები და იარაღები.

ჩვენ ხელ ჩაგვივარდა მრავალი განკარგულებანი,
რომლითაც უბრძანებენ რკინის-გზას მისცენ
ვაგონები ამა თუ იმ საქონლის გასატანათ მე-
ზობად რესპუბლიკებს და რუსეთის რეკომებს,
საიდანაც აშკარათ სჩანს, რომ ქართველი მო-
ლალატე კომუნისტები თვითონ ცარცვავენ თა-
ვის დამონებულ ქვეყანას. აი ზოგიერთი:

«კახეთის რკინის გზას. ნებართვის წარმო-
დგენისთანავე მიეცით თფილისის მილ. უფროსს
ჩხვიძეს 2 ვაგონი საჩუქრების გასაგზავნათ ბაქოს
ისპოლკომის სახელზე. აბელოვი ქანტურია».

«ვენეტორგიდან ნებართვის წარმოდგენისთა-
ნავე მიეცით დაღესტაეის ს. ს. რესპ. რეკომს

ერთი დაზურული ვაგონი ტენნიკურ მასალებით
დასატვირთავთ და 8 მოსამსახურე გააყოლოთ.
ლუკიანოვი, ქანტურია».

«ვენეტორგის ნებართვის წარმოდგენისთანავე
მიწოდეთ დაღესტანის პროდ ნუტის განყოფი-
ლებას 2 ვაგონი სამიწათმოქმედო იარაღებით,
სამკვედლო ინსტრუმენტებით, უნაგირებით და
სხვა ინვენტარით დასატვირთავთ და გააყოლოთ
მოსამსახურენი».

ცხადია კახელებს სცილიან უქანასკნელი იარა-
ღებიდან, რომელიც მათ ამ უქანასკნელ წლებში
შეიძინეს მეურნეობის და წარმოების გასაუმ-
ჯობესებლათ.

ბოლშევიკების ფოსტა. არც ერთ წერილს
ფოსტაში ბოლშევიკები გაუხსნეს არ სტოვე-
ბენ. ხშირათ იყო შემთხვევები, რომ ერთის
წერილს მეორეს კონვერტში სდებდენ. ამიტომ
ებლა ფოსტით წერილებს ალარაინ გზავნის.
კერძო დეკემბრის გაგზავნა აკრძალულია. მო-
სამსახურეებს ფოსტაში თითქმის არაფერი სა-
ქმე არ აქვთ. მიუხედავთ ამისა, მოსამსახურეთა
რჩიკები თფილისში გადიდებულია 60%/ო. კერძო
პირთათვის ტელეფონები მოსპეს.

უწყლობა. თფილისში ხშირათ მთელი დღე-
ებით წყალი არ არის. წყალსადენი ძლივსა
მუშაობს. შესაძლებელია მალე მთლად გაჩერ-
დეს.

გვირის ხსოვნას.

გულშემწარავი ცნობა გამართლდა:

თფილისში, საქართველოს დედა-ქალაქში,
საცა ებლა ის ქართველი ვაქატონები სხედან,
რომლებიც თავის თავს ქართულ მთავრობას
უწოდებენ, დახვრიტეს ქართველი მხედარი პე-
ტრე მარკოზაშვილი და დაჯვიტეს მხოლოდ
იმისათვის, რომ ის აშკარა ომში გმირულად
იცავდა საქართველოს, თავის სამშობლოს და
თავის ხალხს მომხდურ მოძალადებისაგან.

ვინ იყო მარკოზაშვილი, რა დანაშაული მი-
უძღოდა მას და ვინ არიან მისი ჯალათები?

მარკოზაშვილი, ქართველი მხედარი, ბოლ-
შევიკურ გადატრიალების დროს რუსეთში შერ-
ჩა. როცა დაიწყო სამკვდრო-სასიცოცხლო
ბრძოლა წითელ არმიასა და მეფის რეაქციის
მოტრფილე ჯარებ შორის, რევოლიუციო-
ნერი მარკოზაშვილი წითელ არმიასი შევიდა;

მთელი თავისი ახალგაზრდული ადფრთოვანებით, მთელი თავისი ორგანიზატორული ნიჭით და ძველებურ ქართველური სიგაყვითეობით და მხურბუბოდა იგი ბოლშევიკურ რუსე სრავაქციონერ ძალებისაგან დაცვის საქმეში, რადგან ეს მას რევოლუციონერის მოვალეობაში მიანიჭდა. მისმა გმირულმა მამაკობამ და განსაკუთრებულმა ნიჭმა მალე მიიქციეს სარდლობის გურადლება: სრულიად ახალგაზრდა მარკოზაშვილს მთელი საკავალერიო დივიზია ჩააბარეს; წითელ არმიასი მისმა გმირობამ მოუხვეჭა მას «წითელი გენერლის» სახელწოდება. 1920 წელს მარკოზაშვილი კავკავში გადმოგზავნენ. აქ მას მიენდო სპეციალური კავკასიის საკავალერიო დივიზიის შედგენა. «წითელი გენერალი» ჩვეულებრივი ვენტრალი შეფუდვა საქმეს. რუსეთის სარდლობა კი ამ დროს საქართველოს დასაპრობად ემზადებოდა და როცა დაინახა, რომ მარკოზაშვილის დივიზიაში ბლომათ იყო ქართველები, იქვი დაეძადა: საქართველოსთან ომის დროს სანდო არ იქნებოდა. ერთ მშვენიერ დღეს მარკოზაშვილის დივიზიას მოულოდნელად და უფროსის დაუყოთავად ალვა შემოარტყეს და იარაღი დაატრევიეს. ამ დეკტმა დაარწმუნა მარკოზაშვილი, თუ რა განზრახვები ქჰონდა წითელი არმიის სარდლობას საქართველოსადმი. მისთვის აშკარა გახდა, რომ დღეს თუ არა ხვალ რუსის ჯარი საქართველოს დაესხმოდა თავს და «წითელი გენერალი» ძალა უნებურად მოლაღატის როლში მოხედებოდა. ამის შემდეგ მას აღარ დაულოცებია სამშობლოს წინაშე ვალის ასრულება: დასტოვა წითელი არმია, გადმოლახა კავკასიის ქედი და თავისი ხმალი და სიკუცხლე ქართველ ხალხს მიართვა სამსახურისათვის. მარკოზაშვილი დაინიშნა გვარდიის ტენოსან დივიზიონში. როცა მოსკოვის ურდოები ჩვენი შინაური გაპეცილებების გზის ჩვენებით საქართველოს დაესხა თავს, მარკოზაშვილი სამშობლოსათვის თავდადებულთა პირველ რიგში ჩადგა და ომის განმავლობაში ერთ წუთსაც არ შეუსვენებია თავისი გმირული მარჯვენა. მიუხედავად მძიმე ურთობისა, ის უკანასკნელ წუთამდე (საჯევახოს ბრძოლებამდე) თავის რაზმს არ მოშორებია. შეწავდა შეიარაღებული ბრძოლა. საქართველოს მიველ ტერიტორიაზე მოძალადეების ბატონობა დამცარდა. ე. წ. საქართველოს რევოლუციის პირველი დეკ-

რეტი «ამნისტია» იყო. ეს ამნისტიის ექვემდებარება მხედარს, «ჯარის-კაცისა და გვარდიელიდან დაწებული მოფარ სარდლამდე». შემდგომ ორჯერ ოკციალური აქტიონ დადასტურა ამნისტია რევოლუციის ამისდა მიუხედავად მარკოზაშვილი—როგორც სხვა არა ერთი და ორი მხედარი და არა მხედარი—შეიპრეს (ქუთათისში) და წამსვე «საბქოთა» საქართველოს ნამდვილ ბატონ-პატრონს, შეფერტიმეტე არმიის «ოსობი ოტდელსა» (სამხედრო წევს) გადასცეს. რუსის გვარის ლაქებმა, ქართველმა კომუნისტებმა, იერტი კი გაბედეს მარკოზაშვილის სასარგებლოდ სიტყვა დაეძრათ. ცოცხლის-შემძღველ მატროს პანკრატოვის («ოსობი ოტდელის») თანმგლობრე) წინაშე, ისიკი ევერ გაუბედეს ცნობილ ჯალათს, რომ მოეთხოვათ მისთვის ქართველი მხედრის ე. წ. ქართულ ჩეკასთვის გადაცემა.

მარკოზაშვილი დახვრიტეს... თანამოაზრე ქართველი გმირი, სამშობლოსათვის თავდადებული, ამ თავდადებისათვის და ამ გმირობისათვის მოპკულს ღამის წყვდიადში, ვერაუროლად, გაუსამართლებლად... ისევე, როგორც მეორე ჩვენი გმირი, მეორე, ქართველი ხალხის თავდადებული შვილი, სტეფანე ანგეტლასევი დადუეს ისე, გავერანებულ რუსეთის ქალაქში.

მარკოზაშვილის სისხლი შეუერთდა იმ ქართველი ხალხის შეილებების ზღადა სისხლს, რომელიც წყვე-კრულვად აწვეს თავს ორჯონიკიძე-ელიავესს, მახარაძე-მიდინებს და სხვა მოლაღატე კომუნისტებს.

რუსის ჩემით გათელილი ქართველი ხალხი დღეს იმასაც მოკლებულია, რომ ჯალათების მიერ შეწირულ თავის გმირ შეილებების ხსრენას აშკარად და ახილად სათანადო პატივი სცეს. ქართველი ხალხი დამობრივი სიკვარულით და დრმა მწუხარებით ატრბებს ამ გმირებს თავის გულის სიღრმეში იმ დღემდე, როცა—განთავისუფლებულს—მას შეძლება ექნება საქვეწოდ აღიდოს თავისი ღირსეული შვილები და სამარადისოდ პატივი სცეს მათ ხსოვნას. ეს დღევე იქნება იმავე დროს მისი მოლაღატე, უღირისი, გარეწარის შვილების, ქართველ კომუნისტების, განკითხვის დღე...

მაქაური.

თავისუფალი საქართველო

უკროვის პრესიდან.

ამ ბოლო დროს უკროვის ბევრი სერიოზული ჟურნალი დიდ წორადღებვას აქცევს საქართველოს და საერთოთვალისწიანს საქათხს, მი სი შევიცართულ ძუერნალ დუევენებაში მოთავსებულთა გ. ბროშურის წერილი კავკასიის რესპუბლიკების შესახებ, რომლიდანაც მოგვყავს აქ ზოგერთი ადგილებში.

გვასულ წელს, სამმა ამირ კავკასიის რესპუბლიკამ, ხახელდობრ: სომხეთმა, აზერბეიჯანმა და საქართველომ, შუამდგომლობა აღძრეს ერთა ლიგის წინაშე მათი ლიგაში მიღების თაობაზე, მაგრამ მათი შუამდგომლობა, ისე როგორც შუამდგომლობა გველა სხვა რუსეთისგან ჩამოშორებულ სახელმწიფოების, გარდა პოლონეთისა და ფინლიანდიისა, უარყოფილ იქნა.

არ უნდა დათ ხელი ეხლოთ რუსეთის ტერიტორიის მთლიანობისათვის. საღრანგეთის მთავრობა უკანასკნელ დრომდე იცავდა იმ აბსურდულ პოლიტიკას, რომელიც იწვევდა შიშს ყველა მოაზროვნე რუსებში და ღველა საღრანგეთის ნამდვილ მეგობრებში—პატარა რესპუბლიკანურ ნაციებში: იგი ეღდა გვერდში რუმინთ მონარქისტ—კოლასკს, დენიკონს, იუდეინის, ვრანგელს, რომელნიც მთელი რუსეთის ხალხის და მათი მეზობლების მიერ უარყოფილი იყვნენ. რუსეთის გლეხობამ ბოლშევიკების გამარჯვებას უკია რჩია ამ რეაქციონერების გამარჯვებას.

მას შემდეგ, მოკავშირეთა პოლიტიკამ განიცადა დიდი ტრანსფორმაცია. ესტონეთი და ლატვია ითურიდელითა ცნობილი იქნენ, ისინერთა ლიგაში მონაწილეობას მიიღებენ.

საქართველოც ითურიდელად ცნობილი იქნა, მარა ამან ხელი არ შეუშალა ამ უბედურ ქვეყნის დაპყრობაში რუსეთს, რომელიც დღეს გაბატონებულია იქ, ისე როგორც აზერბეიჯანში და სომხეთში და ავიწროვებთ მათ ისე, როგორც მთიულთა რესპუბლიკის მტხოვრებლებს (ჩენებს, ინგუშებს და სხ.) მაგრამ დღე განაიესუსუფლების ახლოა. კავკასიელებმა ბოლოს და ბოლოს გაიგეს, რომ მხოლოდ მათ კავშირს შეუძლია გამოიყვანოს ისინი განთავისუფლებს გზაზე.

სამი რესპუბლიკის სახელმწიფო პირები, რომელთაც შეუერთდა ჩრდილო მთიულთა რეს-

პუბლიკაც, მიხედნენ, რომ დადგა დრო შეკავშირების. გაზეთებში უფე ილა ცნობა იმ შეკავშირების შესახებ, რომელიც გადასაკეცვს ნამდვილ კონფედერაციად, დიდ შევიცართულ რომელ შიდაც. მოქცეული იქნება ათიოდე მილიონი მტხოვრები, სხვა და სხვა ერთეულების და სარწმუნოების კათოლიკები, ორტოლოქსები, სომხები, ქართველები, ებრაელები, გარანიმები, მუსლიმანები და სხ. დიდი ხანია სარწმუნოებმა ალარ იწვევს დანატირს. და ეს კონფედერაცია შესძლებს დიდი პროგრესის გზაზე გამოიყვანოს ეს ქვეყნები, რომელნიც ძველად ასე შევიწროებულნი იყვნენ რუსებისაგან.

მტხოვრებლები ერთსულოვანი არიან დამოუკიდებლობის საკითხში, და მიუხედავად ამისა მაინც გამოინახება შეუთიგებელი რუსები, რომელთაც დიდი რუსეთი უნდათ. ვასულ კვირას, მე დავესწარი ნაციონალური კონიტეტის სოციალური და პოლიტიკური მეცნიერების კონფერენციას, სადაც აზერბეიჯანის და სომხეთის დელეგაციებმა მათი წარმომადგენლების ტომარბიბიშვილის და ატიისანის პირით, გამოსთქვეს თავისი აზრი ამ საკითხის შესახებ. აქ ილა წარმოდგენილი კავკასიის ოთხივე რესპუბლიკა, ფრანგები ერთსულოვანი იყვნენ ამ ქვეყნების დამოუკიდებლობის დაცვაში, მაგრამ მაკლაკოვი, რუსეთის ელჩი კერენსკის დროს, მთლიანი რუსეთის თვალსაზრისი იღვევს. მისი აზრით მოსალერე ერებმა უნდა უკადონ რუსეთის დამდუნებულ კრების გადაწყვეტილებას, სადაც გელიკოროსები, რომელნიც უმრავლესობას შეადგენენ, არასდროს არ დათანხმდებიან ხელი აღიონ დაპტრობილ ერების ბატონობაზე, თუმცა უკანასკნელთ ამსოლიუტურად არაფერი აქვთ საერთო რუსეთთან. და პატარა ერები იმულებულნი იქნებიან დამკტობი უმრავლესობის ცველაკაპრიზებს დაემორჩილონ.

ნუ თუ სთხოვეს გვიმარის დამდუნებულ კრებას, რომ ელწასი დამთბობდა საღრანგეთს? ან სამმა კანტონმა განა სთხოვა ავსტრიას, რომ მს ნება დუერთო დაზარებინათ კონფედერაცია? შენვევამ განა უკადან პარიზის პარლამენტის შეკრებას, რომ გამოექცადებინა თავისი თავი რესპუბლიკად და ქენევის კანტონად?

ბ. მაკლაკოვი ფიქრობს, რომ რუსეთმა დიდი ბედნიერება მოუტანა რუსეთში მოსალერე

ერებს და რომ ამიტომ ისინი უნდა დარჩნენ რუსეთის ერთგულნი. გასაკვირალია ასეთი მსჯელობა. განა იმიტომ, რომ პრუსიის მეფემ ხელი ვერ შეუშალა ნეშტელი ინდუსტრია-ლურად განვითარებას, იგი უნდა დარჩენილიყო გერმანიის პრინცი ბატონობის ქვეშ? ელზას-მაც რასაკვირველია გამოიყენა ეკონომიურად გერმანიის ბატონობა, მაგრამ მიუხედავად ამისა ხალხმა გადასწყვიტა თავი დელწია 1870—71 წლების დამპყრობელთაგან.

კავკასიის ოთხი რესპუბლიკის დელეგაცია მიიღო ბრინაზი, და გაუმართა მათ სიმპატიურთა შეხვედრა, დაპირდა კიდევ, რომ მხარს დაუჭერს მათ მოთხოვნილებას.

მას შემდეგ საგარეო სამინისტროს უფროსმა მოხელეებმა მიიღეს დელეგაციები. მასხადაძემ მათი მისწრაფებანი ერთგვარათ უკვე სათანადო გახაზა შემდგარი.

და ნუ თუ შევიცარიის ხალხი დარჩება ინდიფერენტული ამ ქვეყნების მისწრაფების საქმეში, რომელნიც იბრძვიან დამოუკიდებლობისთვის, ისე როგორც შევიცარიის წინაპრები იბრძოდნენ თავისუფლებისათვის?

ვიჭიროთ იმედი, რომ მათი საერთო სიმპატიკა ამ სამართლიანი მიზნების მხარეზე იქნება, და რომ ერთა ღიგა არ მოუტდის იმ დროს, სანამ განდევნილ იქნებიან ბოლშევიკები და მიიღებს კავკასიის კონფედერაციას თავის წევრთა შორის.

მოხსენებიდან*)

ნ. რამიშვილი და კ. ჩხეიძე იმყოფებიან გერმანიაში 22 ივნისიდან. ამ ხნის განმავლობაში ინახულეს: კ. კაუკი, ედ. ბერშტეინი, შტრებელი, დამოუკიდებელ ფრაქციის პრეზიდენტი, მეუმრავლესეთა ს.-დ. ცენ. კომ. მთელი შემადგენლობა, გარეშე საქმეთა მინისტრის ამხანაგი, პრეზიდენტი ებერტი და რეისტაგის პრეზიდენტი ლეიბ.

მათი სიტყვით კ. კაუკი და ედ. ბერშტეინი განსაკუთრებულ დაზმარებას უწევენ ყველგან, სადაც კი მათ საშუალება აქვთ ამის. «მოკლე მოხსენება ჩვენი საქმეების შესახებ, იჭერებთან ისინი, გავაკეთეთ დამოუკიდებელთა ფრაქციის სხდომაზე. მოხსენება დიდი ყურადღებით მო-

სმინეს. გარეშე საქმეთა კომისიის წევრმა და ყოველ-კვირეულ ორგანოს «დერ სოციალისტიკა»-ის რედაქტორმა ბრაიტშაიდმა პასუხათ შემოიტანა წინადადება, რომ ისინი იკისრებენ იმის ინიციატივას, რომ შედგეს ჩვენ მიერ მოთხოვნილი კომისია და დაარსდეს განსაკუთრებული კომიტეტი სოციალისტურ და რადიკალურ წრეებისაგან, (პაციდისტები და სხვა), რომელიც იკისრებს პროპაგანდა-აიტიაციას საქართველოს საქმეების გამო. რასაკვირველია, ჩვენი მოთხოვნა საქართველოდან რუსის ჯარის გაყვანის შესახებ მათ სავსებით გაიხიზნა. აქვე ბერლინის ორგანიზაციის მეთაურმა კლერემ მიგივიწვია დამოუკიდებელ პარტიის ბერლინის ორგ. ფუნქციონერთა (პასუხისმგებელ მუშაკთა) სხობაზე მოხსენების წასაითხავათ.

გარეშე საქმეთა მინისტრის ამხანაგმა, პანიელმა, რომელიც მთელი აღმოსავლეთის საქმეებს განაგებს, ვადაჭრით აღგვითქვა, რომ ის სავსებით იზიარებს და მხარს უჭერს ჩვენს დამოუკიდებლობას, რომელიც მათ იცნეს ეგელა სახელმწიფოებზე აღრე. საერთოთ მასთან ხანგრძლივი საუბრით ჩვენ მეტათ კმაყოფილი დავარჩით.

პრეზიდენტმა ებერტმა განსაკუთრებული პატივით მიგვიღო თავის სახლში. მან მოიგონა ის განსაკუთრებული როლი, რომელსაც თამაშობდა კ. ჩხეიძე რუსეთში, სთქვა რომ საკმაოთ იცნობს ჩვენს საკითხს და გამოთქვა გულწრფელი სურვილი ჩვენი საკითხი ფართოთ დაისვას გერმანიაში. მან ვადაჭრით აღგვითქვა, რომ ის მიიღებს ყოველივე საშუალებას, როგორც მთავრობაში, ისე პარტიაში, რათა ჩვენი საქმე ჩვენი სურვილისამებრ მოგვარდეს.

პრეზიდენტ ლიობსთან (რეისტაგის თემ-მჯღომარე) შეხვედრასაც ისეთი ხასიათი ქონდა. მან განაცხადა, რომ ის სავსებით მზათაა მთელი თავისი გავლენა მოიხმაროს, რომ ჩვენი საკითხი სასურველათ დაისვას და ჩვენთვის სასარგებლო მსგელობა მიეცეს. იმის დასამტკიცებლად, თუ რამდენათ აინტერესებს მას საქართველოს საკითხი, მან განაცხადა, რომ ჩემი 12 წლის ვაჟი დაწვრილებით მოგაცივებთ თქვენს მდგომარეობას, იმდენათ ბევრს ვლაპარაკობთ საქართველოზე.

შემდეგ მოხსენება გავაკეთეთ მეუმრავლესეთა პარტიის ცენ. კომიტეტში, მეუმრავლესეთა

*) ეს მოხსენება აესგეს წინა (№ 4) ნომერში მოთაყვებულ კორესპონდენტის ცნობებს, ამიტომ ვებეჭადეთ მის წინაარსს შემოკლებით.

ბერლინის ფუნქციონერთა (პარტიის პასუხისმგებელ მუშაკთა) კონფერენციაზე, დამოუკიდებელთა კონფერენციაზე, სოციალურ სამეცნიერო კლუბში და ენახეთ «ალგემაინგ ბანკფეარინის» დირექტორები.

მეუმრ. ცენტრ. კომიტეტმა განსაკუთრებული ყურადღებით მივიღო და მოისმინა მოხსენება. სხდომას მთელი ცენ. კომიტეტი დაესწრო. შემდეგ თავმჯდომარე ველსმა განაცხადა: ჩვენმა პარტიამ საქმის ვითარება საქმათ იცის და თქვენ საუხებით მხარს გიჭერთო. ჩვენ მივიღებთ ყოველგვარ ზომას, რომ მთავრობასა და პარლამენტშიც თქვენს შესახებ პირველ შემთხვევისთანავე საკითხი ისე დასვეს, როგორც ეს თქვენს ინტერესებს შეეფერება.

დამოუკიდებელთა კონფერენციას დაესწრო დაახლოებით 250 წევრი (პარტიის ადგილობრივი მეთაურები), მოხსენება დიდი ყურადღებით მოისმინეს. ბოლშევიკები ჩვენ ისეთი სიმკაცრით დავახასიათეთ, როგორც წინეთაქარავის არ დაუხასიათებია, რადგან ერთდროულად მოსკოვის მაგრამ ანთ ჩვენს განცხადებას არამც თუ პროტესტი არ გამოუწვევია, არამედ ხშირად გაისმოდა მოწონების გამოძახილი და ტაშისცემა. სიანს პარტია თანდათან ერკვევა ბოლშევიკების საკითხში და სწორი გზისკენ იხრება. ამ მხრივ ჩვენს მოქმედებას მეტად დიდი მნიშვნელობა ქონდა, რაც პარტიის მეთაურებმა სიტყვებში და კერძო საუბრებშიც დაადასტურეს. კონფერენციამ მიიღო რეზოლიუცია, რომელშიც თანაგრძნობას უხსადებს ქართველ ხალხს და მოითხოვს საქართველოდან რუსის ჯარის დაუფონებლივ გაეჯანანას.

სოციალურ სამეცნიერო კლუბში მოხსენებას დაესწრეს: კაუცი, ბერშტეინი, შტრებელი, გერლახი და პროფესორი ნიკელი (გამოჩენილი პირები). დაესწრო აგრეთვე ორი კომუნისტი. ჩვენი მოხსენების შემდეგ გაიზარა მსჯელობა, რომლის დროს ორჯერ მხურვალე სიტყვა წარმოსთქვა კ. კაუცკიმ, ილაპარაკა აგრეთვე თავმჯდომარე გერლახმა, რომელსაც საქართველოში უმოგზაურია. ცველამ სასებით გაიზარა ჩვენი მოთხოვნილებანი. ილაპარაკა ჩვენს წინააღმდეგ კომუნისტმა პელიჩმა, რომელმაც განაცხადა, რომ საქართველო მსხვერპლი გახდა მსოფლიო რევოლუციის ტალღისა აღმოსავლეთში. კომუნისტის განცხადებამ

აღშფოთება გამოიწვია მთელ კრებაში და ჩვენ კი სათანადო პასუხი გავეცით. ასეთი საინტერესო მოხსენება ამ კლუბში, როგორც დამსწრენი ამბობენ, ჯერ არ მოუხმენიათ.

მეუმრავლესთა კონფერენცია გრანდიოზულ სანახაობას წარმოადგენდა. დაესწრო 1700 კაცამდე. ამბობენ, რომ ასეთი დიდი პარტიული კრება აქ იშვიათად ხდებოდა. დაესწრნ პარტიის და პროფესიონალური კავშირის ფუნქციონერები. თავმჯდომარე კრიუგერმა განაცხადა, რომ კრებას ესწრებიან საქართველოს სოც. დემოკრატიის ორი წარმომადგენელი და ხაზი გაუსვა, რომ მთ შორის არის მეტათ ცნობილი კ. ჩხიძე, რომელიც ძველი რეჟიმის დროს შუეპოვარ ბრძოლას აწარმოებდა ცარიზმის წინააღმდეგ, რასაც გერმანიის მუშებიც გაეცნობილნი არიანო. შემდეგ მან დაუმატა, რომ საქ. სოც. დემ. წარმომადგენელნი არიან არა მარტო პარტიული თანამაზრენი, არამედ მათი მეგობრები. მისი განცხადება კრებამ აღფრთოვანებით და დიდი ტაშისცემით მოისმინა.

სიტყვა მიეცა კარლო ჩხეიძეს. მის გამოხვლას მთელი კონფერენცია მქუხარე ტაშისცემით მიეგება. მის მოხსენების თითქმის ყოველ წინადადებას კრება მქუხარე ტაშისცემით აწვევტინებდა. შემდეგ ნ. რამიშვილის მოხსენებაც ასეთივე აღსატყბით მოისმინეს. საერთო ამ კრებამ არაჩვეულებრივი ხასიათი მიიღო. ეს იყო განუწყვეტელი ოვაცია საქართველოს წარმომადგენელთა მიმართ და შემდეგ ის დაბოლოვდა თავმჯდომარის მეტათ მნიშვნელოვანი განცხადებით, რომელმაც სთქვა: «ჩვენ ვერ დავკმაყოფილებით თურაღო რეზოლიუციის მიღებით, ეს საქმე უნდა, განსაკუთრებით ჩვენმა წარმომადგენლებმა მთავრობაში და პარლამენტში თავის საქმეთ უნდა გაიხადონ. ბოლშევიკები დარწმუნდნენ, რომ რუსეთის აღდგენა მათ არ შეუძლიათ ევროპიული კაპიტალისმის დაუხმარებლათ. ჩვენ უნდა დავარწმუნოთ ისინი, რომ მით უფრო შეუძლებელია ეს ევროპის მუშათა კლასის თანაგრძნობისა და დახმარების გარეშე. ხოლო მუშათა კლასი ვერ აღმოუჩენს დახმარებას იმ მთავრობას, რომელიც ტლანქი ძალით იმორჩილებს თავისუფალ ერებს და ართმევს მათ თვით-გამორკვევის უფლებას. ჩვენ უნდა ვამცნოთ რუსეთს, რომ მისთან შეუძლებელია ეკონომიური საქმიანობა, სანამ ის ასეთ პოლიტიკას განაგრძობს.

F 8319

საბარათველოს
მ. რ. მ. შ. ლ. ი.
გ. ი. ლ. ი. მ. შ. კ.

აი ასეთი ხაზი უნდა გაიხადონ ჩვენმა საპარლამენტო მოღვაწეებმა სახელმძღვანელოთ. კონფერენციამ ხანგრძლივი ტაშისცემით მოიხმინა ეს დებულება და იგი ერთხმად იქნა მიღებული. (რუმოლიუტია იხილე ქვემოთ). საინტერესოა დავსძინოთ, რომ კომიტეტმა (დევ. კომ. წევრია) ეს განაცხადა ცენ. კომიტეტის დეკლარაცია.

შემდეგ გვექნა საუბარი ბანკების წარმომადგენლებთან საქართველოსთან დღევანდელ და მომავალ დამოკიდებულების შესახებ. საქართველო მათ, სიანს, ძალიან აინტერესებთ, მაგრამ ბოლშევიკურ საქართველოსთან საქმის დაქვერვა ყოვლად შეუძლებლათ მიიჩნიათ.

სხვათა შორის მიწვეული ვართ სოც.-დემ. ფრაქციის კრებაზე მოხსენების გასაკეთებლათ და ზოგიერთ მთავრობის წევრებსაც სურთ ჩვენთან მოლაპარაკება.

ჩ ე ზ ო ლ ი უ ც ი ა

გერმანიის სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის (მემურავლესეთა) ორგანიზაციების კონფერენციამ ბერლინში ერთხმად და საერთო მქუხარე ტაშისცემით მიიღო შემდეგი რუმოლიუტია საქართველოს საკითხის შესახებ:

«გერმანიის და საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშები შეადგენენ ერთს პროლეტარიატს; ერთი გული ფეთქს ერთსა და იმავე იდეალისათვის; საქართველოს თავისუფლება არის ჩვენი თავისუფლება; სოციალისტური მუშაობა დემოკრატიულ საქართველოში აძლიერებს ჩვენს ბრძოლას საბოლოო მიზნისათვის. და ჩვენ შევასრულებთ იმას, რის გაკეთებაც შეგვიძლია ჩვენი ქართველი ძმების დასახმარებლად იმ განმათავისუფლებელ ბრძოლაში, რომელსაც იგინი ეწვევიან ბოლშევიკურ უღელის გადასავლელად; ჩვენ მოწადინებული ვართ ბოლშევიკების რუსეთთანაც დავიჭიროთ მკიდრო ეკონომიური ურთიერთობა, გერმანიის მუშათა კლასი მზათა აგრეთვე მიიღოს მონაწილეობა რუსეთის ამაღორბინებელ მუშაობაში, მაგრამ გერმანიის მუშათა კლასს ნამდვილი მკიდრო ურთიერთობის დაქვერა შეუძლია მხოლოდ ისეთ ქვეყანასა და ისეთ ერთან, რომელიც პატივს სცემს თავის მხრივ ყველა სხვა ერების თავისუფლებას და თვითგამორკვევის უფლებას. ამიტომ ჩვენ მთელის ენერგიით მხარს ვუჭერთ

ქართველი ხალხის მოთხოვნას, რათა დაუტოვებლივ გაყვანილ იქნან ბოლშევიკების და ქვემალისტების ჯარები საქართველოდან და უკანასკნელს აღდგინოს თვითგამორკვევის უფლება. ჩვენ ვვადგებით სოციალ-დემოკრატიულ დებუტატებს გერმანიის პარლამენტებში, რათა მათ პირველ შემთხვევისთანავე დაიცვან ეს მოთხოვნა მთელი ქვეყნის გასაგონათ. ჩვენ უნდა ვიძულოთ ბოლშევიკები შეიგნონ, რომ მათ ესაუქრობათ არა მარტო უცხო კაპიტალისტების, არამედ აგრეთვე და კიდევ უფრო მეტად საერთაშორისო პროლეტარიატის დახმარება და რომ თავისუფლებისათვის მებრძოლი გერმანიის მუშათა კლასი ამ დახმარებას გაიღებს მხოლოდ ისეთ ხალხისათვის, რომელიც პატივს სცემს სხვა ხალხის თავისუფლებას». («ფორვერტს», ი, 7 ივლისის ნომ.).

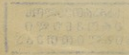
რ მ ე უ ი.

(ევ. გეგეჰკორის მოგზაურობიდან)

მიუხედავთ იტალიის დიდი სიმპატიისა და დაინტერესების საქართველოს საკითხში, ბოლშევიკების ოკუპაციის წინააღმდეგ პროტესტების გამოტანა აქ ყველაზე ძნელი შეიქნა. მიზეზი მარტივია. იტალიის სოც.-დემ. დღემდე შედიოდა მესამე ინტერნაციონალში და ამით მოსკოვის უღიდეს გავლენის ქვეშ იმყოფებოდა. ჩვენი წარმომადგენელის ევ. გეგეჰკორის აქ ყოფნის დროს, მესამე ინტერნაციონალის სხდომები არ იყო დასრულებული და იტალიის სოციალისტები არ იყო გაძევებული მოსკოვის წინააღმდეგ ეკლესიიდან. და ეს ვარაუდობა გადაპრული შეიქნა თვით იტალიის მთავრობისთვისაც. სფორკამ (საგარეო მინ. იყო მაშინ), რომელიც ინახულა ე. გეგეჰკორმა, პირდაპირ განუცხადა: «სურვილი დიდი გვაქვს, მაგრამ არაფერი სერიოზული გავეთება საქართველოს სასარგებლოთ არ შეგვიძლია, რადგან ვაჭრებს კომერც. ურთიერთობა სურთ რუსეთთან, ხოლო სოციალისტები მათ ემეგობრებიანა».

მიუხედავთ ამისა საქართველოს საკითხის დასმა და საზოგადოების დაინტერესება ამ საკითხით მაინც შესაძლებელი შეიქნა.

ე. გეგეჰკორმა და ს. მდივანმა, რომლებიც იყვნენ იტალიაში, მიმართეს გამოჩენილ სოც. მოღვაწეებს საქართველოს შესახებ: პირველ-

ყოვლისა ინახულეს ტრევესი, მცოდნე აღმოსავლეთის საკითხის. გადასცეს მას მასალები საქართველოს შესახებ და ამით დაარწმუნეს ეს უკანასკნელი მოსკოვის იმპერიალისტებაში. ტრევესი დაპირდათ პარლამენტში საქართველომ შესახებ სიტყვის თქმას და საგარეო საკითხის განხილვის დროს ასე განაცხადა: «გულითად სალამს ვუთხრი საქართველოს, სადაც გაბედული აგარაული რეფორმა იქნა გატარებული მიმართულებით ჩვენი ამხანაგების მიერ, და ჩვენი სალამი მით უფრო მზურველდა, რომ დღეს იგი ბოლშევიკების სასტიკ რეჟიმს განიცდის». ამის თქმა და აურწაურის ატება კომუნისტებისგან ერთი იყო. სოციალისტები და კომუნისტები კინალამ ხელწართულ ბაძოლაში ჩაებენ და მხოლოდ დაშისტების დაკინვამ და ტაშმა შეაჩერა მათი გაცხარება. ამის შემდეგ საქართველოს გარშემო გაიმართა კამათი პრესაშიაც. ბოლშევიკები ცდილობდნენ თავის პოზიციას შეინარჩუნონ და საქართველოს დაპყრობა გაამართლონ. მაგრამ ეს დღეს უკვე შეუძლებელია.

«ავანტი», ცენტრალური ორგანო, რომელიც წინათ ამ დაპყრობას აუცილებლობით და სხვა საპატიო მიზეზებით ხსნიდა მის რედაქტორს სპარტისტს ე. გეგუქორის მოლაპარაკების შემდეგ აცხადებს, რომ საქართველოს ს.-დემ. საგსებით ამტკუნებენ ბოლშევიკებს და «მოითხოვენ, რომ შესდგეს საერთაშორისო გამოძიება კომუნისტების და სოციალისტებისაგან; მოითხოვენ, რომ საქართველოს ტერიტორია გაიწმინდოს მისი დამპყრობი ჯარებისაგან, და მნათ არიან ეს მძიმე კონფლიქტი, რომელიც ტანჯავს მათ ხალხს, პლეტიციუსს გადააწყვეტინონ. ჩვენ გვგონია, რომ კონფლიქტის ასეთი გადაჭრის საშუალება მათ უნდა მიეცეს, რომ ამით თავიდან ავიცილიან სამწუხარო სურათი—ამ კონფლიქტისა».

ამას მოითხოვენ მოსკოვის მომხრეები და უკანასკნელი ამბები, იმედი გვაქვს, კიდევ უფრო ჩამოაშორებს მათ რუსეთის კომუნისტებს და გადმოხრის საქართველოს სასარგებლოდ.

ს ა ქ ა რ ა შ ი .

(კორესპ.)

სამუსლიმანო საქართველოს მდგომარეობა თანდათან რთულდება.

ბოლშევიკებს, როგორც ვიცით, ნახტომი შეუშალათ და თავის მოძმე ქემალისტების მეჯლისი შეიძინეს კომუნისტურის ნაცკლათ. ახალი მეჯლისის სრულიად არ ემორჩილება

ადგილობრივ რეჟიმს, და ყველა დირექტივებს ანგორიდან ღებულობს. აჭარაში დაარსებულ რეჟიმში არც ერთი ბოლშევიკი არ შეუღვანით მიუხედავთ იმისა, რომ ამას ბათუმის რეჟიმით გადაჭრით მოითხოვდა. აჭარის რეჟიმის უმრავლესობა ქემალისტი ადრცრებია, ხოლო მილიციონერებით ყველგან აჭარაში ქემალის ჯარის-კაცებია. საერთოთ აჭარაში ქემალის ჯარი «თარეშობს». ხშირი უშობხვევაა, როცა ქემალის ჯარის ნაწილები თავს ესხმიან რუსულ ნაწილებს და ტანისმობის და სურსათს ართმევენ. მცხოვრებლებს ხომ ისე ეტრობიან, როგორც თავის შინა ყმებს, სცემენ, აწიოკებენ და სხვ. ბოლშევიკებმა გავზაენეს აჭარაში თავის წარმომადგენელი მდგომარეობის გასაცნობად და ამბობენ, რომ აპირებენ ზომების მიღებას, ე. ი. ზოგის დატუსაღებას, ზოგის ფულით მოსყიდვას, და უმთავრესათუი აჭარაში ჯარის შეცვლას. არის ნიშნები, რომ თვით ქემალისტურ მეჯლისსაც უკვე უღრენენ შორიდან. მაგრამ მეგობარი ქემალის გაჯაგრებას განა შეეძღვენ?

და აი ჩვენ ვხედავთ, რომ მეჯლისის თვით გადადის შეტევაზე. ის თავის მხრით აგზანის თჳილისში დელეგაციას და მოთხოვნებს უკენებთ თჳილისს, რომ ის თანახმა იქნება ავტონომიით დაკმაყოფილდეს, თუ მას ყველა საქმეებში დამოუკიდებლობა ექნება, გარდა საგარეო საქმეებისა, რომელსაც ის ახლაც აწარმოებს ფარულათ თუ აწკარათ ანგორასთან, მოსკოვთან და სხვ., და თუ მას ყველა ამ თვისუფლებებთან ერთად საკმაო ფულიც თავის სარჩენათ და სამუშაოთ თჳილისის ხაზინიდან მიეცემა. ერთი სიტყვით მას უნდა უფლება სრული და ფულეტი სხვისი, ხოლო მუშაობა... თავის მოვალეინების ე. ი. ქემალის სასარგებლოთ. ამასთანავე ავტონომიის ფარგლებში ის თხოვლობს ახალციხის მაზრის შემოყვანას და საწლებების შერეული კომისიის საშუალებით გამორკვევას, ესე იგი ქემალის გეგმებს ანგორციელებს.

ამავე დროს მოსკოვს და ანგორას დეკემბრი მისდის, საქართველოს მოგვაშორეთ, ესენი ვერ გეპატრონობენ, პირდაპირ გვინდა თქვენთან დამოკიდებულება; ესე იგი, სრულ გამოყოფას მოითხოვენ.

ასე და ამგვარათ კომუნისტები და ანგორის ფაშები წალბა-უკლმა ფლეთენ საქართველოს სხეულს. მაგრამ როდემის?

ზემო-სილვიაში.

გერმანია-საფრანგეთის ურთიერთობა ჯერ ისევ მწვავეა და ახლო მომავალში მას გაუმჯობესების პირობა არ უჩანს. საკონფლიქტო საკითხები, რომელშიაც საფრანგეთი ყოველთვის მოწინააღმდეგის როლს თამაშობს, ხოლო ინგლისი შემრიგებლის, ცოცხლადღე ჩნდება. ერთი ასეთი საკითხთაგანია სილვნიის საკითხი...

სილვნიის ახლათ აღორძინებულ პოლონეთის სახელმწიფოს აკრავს და დიდი ნაწილი პოლონელებითა დასახლებული. კაიზერის გერმანია მუდამ ცდილობდა მის გაგერმანელებს და ამ ნიადაგზე გამუდმებულ კონფლიქტებს ქონდა ადგილი პოლონელებს და მაშინდელ მთავრობას შორის. დიდი ომის შემდეგ დაპარტახებულ გერმანიის ერთ-ერთ სახალო მუხლათ ჩაუწერეს ვერსალის ხელშეკრულებაში რეფერენდუმი მოხდენა ზემო-სილვიაში, რომელმაც უნდა გადასწყვიტოს ბედი ამ კუთხის თანახმად მცხოვრებთა მიერ გამოთქმულ სურვილისა. რეფერენდუმამდე მოკავშირეთა კომისია შეუდგა ამ სადაო კუთხის მართვას და შიგ თავის ჯარებში ჩააყენა. ბოლოს როგორც იქნა ამ წლის მაისში მოხდა დანაპირები რეფერენდუმი... კონკურენტები ზემო-სილვნიის მცხოვრებთა მიმხრობაში გამოდიოდნენ: გერმანია და პოლონეთი. ყველას ეგონა, რომ რეფერენდუმი პოლონეთის სასარგებლოთ დათავებოდა და კაიზერისგან შევიწროვებული მოქალაქეები სილვნიისა პოლონეთს აღიარებდნენ თავის სამშობლოთ. მაგრამ მათ დაეციწდათ, რომ გერმანია დღეს აღარ არის ის, რაც იყო ამ ორი წლის წინეთ, რომ იგი უკვე დემოკრატიული ქვეყანაა რესპუბლიკანური წყობილებით და თავისუფლებით. უკვირ არაა სხვა ეკონომიურ და მორალურ მოსაზრებებთან ამ გარემოებებში იქონია გადამჭირები მნიშვნელობა და სილვნიამ 60/100 ხმა მისცა «თავის მწვალებელ» გერმანიას.

მაგრამ სწორეთ ამ გარემოებებში იოლათ გადაჭრილი საკითხი ვაართულა და კონფლიქტების წყაროთ აქცია. მოკავშირეთ ეგონათ, რომ დემოკრატიზმსაც დაიცავდენ, ხალხის სურვილის ასრულებას ხელზე დიხვევდენ და გერმანიას დასუსტებდენ ამ სამრეწველო რაიონის ჩამოჭრით და საერთოთ მისი აღმოსავლეთის საზღვრების გაუარესებით.

და აი ამასი უმტყუნათ ბედი. მაგრამ, როგორც ვიცი, პრინციპი საერთაშორისო ურთიერთობის—ინტერესთა და ძალთა კილილია და არა რომელიმე დემოკრატიული გინდ მორალური პოსტულატი. მოკავშირეები შეუდგენ ასე მოულოდნელათ გაფუჭებულ საქმის «გამოსწორებას». მიზეზი ბევრი აღმოჩნდა.

ვერსალის ხელშეკრულებაში არ არის აღნიშნული, თუ როგორ უნდა გადაწყდეს ამ ოლქის ბედი, ე. ი. მთელი ოლქი უნდა განხილულ იქნეს, როგორც ერთი მთელი და განუკოფელი ერთეული, თუ შეიძლება მისი ზონებათ და უფრო წვილი ერთეულებათ დაყოფა და თვითეულ მცირე ერთეულის «სურვილის» ცალკე განხილვა.

უბრალო სალი აღმინაური მოსაზრებით, რასაკვირველია, ოლქი ერთი მთელია, მაზე როგორც ასეთზე არის ლაპარაკი ვერსალის დოკუმენტში და არა მის ნაწილებზე. მაგრამ დიპლომატებისთვის «საერთო ჯამში» მიღებული ხმებისა არ დარჩა მისაღები და წამოაყენეს თეორია თვითეულ მისი შემდგენი ნაწილების ბედის ცალკეულ გადაწყვეტის. ეს იმიტომ, რომ ზოგერთი კუთხეები სილვნიის, რომელნიც უფრო ახლოს არიან პოლონეთზე, ხმის უმეტესობით პოლონეთს მიემხრენ, დანარჩენები კი გერმანიას. და აი ახლა დგება საკითხი ზემო-სილვნიის გაჭრისა და გაყოფის ამ ორ სახელმწიფოთა შორის. მაგრამ თვით ასეთი გაყოფაც ხმების მიხედვით ჩამოაშორებდა გერმანიას ორ აღმინისტრაციულ ერთეულს, რომელთაც დიდი ეკონომიური მნიშვნელობა არა აქვს. ე. ი. ვერსალის ხელშეკრულებაში დასახულ მთავარ მიზანს, გერმანიისთვის მდიდარი კუთხის ჩამოჭრას, ვერ განახორციელებს.

დიპლომატიურათ წაგებულ საქმეს გამოეკომოვა სამხედრო ავანტიურა. პოლონეთის გენერალმა კორუანტიმ მოინდომა დაქტის წინაშე დაეყენებია მოკავშირეები და თვით გერმანია. იგი შეიჭრა ჯარით სილვიაში, მიმხრო იქ აჯანყებულები და ასე ლამობდა ზემო-სილვნიის დაქტიურათ ხელში ჩაგდებას. გერმანელებმა მას სასტიკი წინააღმდეგობა გაუწიეს და აი გაიმართა უკვე სისხლიანი კონფლიქტი.

საფრანგეთი ამ საკითხში ერთიანათ პოლონეთის მხარეზე დადგა. ბრიანმა, როგორც ვიცით, გერმანიას მოსთხოვა არ გაეხედა შეიარა-

ღებულის ძალით წასვლა პოლონელ ინსურგენტების წინააღმდეგ.

მაგრამ ინგლისი სულ სხვა თვალსაზრისზე დღდა და ლოიდ ჯორჯმა განაცხადა, რომ გერმანიას უფლება აქვს თავის ქვეყანაში წესიერება აღადგინოს. გერმანელებიც შეიარაღდნენ და გ. კორფანტის რაზმებს შეებრძოლენ. გაჩაღდა ბრძოლა. დიპლომატები დატრიალდნენ. დიდი და სერიოზული მოლაპარაკების შემდეგ, რომელიც დიპლომატების საიდუმლოს შეადგენს, ინგლის-საფრანგეთი თითქოს შეთანხმდნენ, ბოლოს ნემცებსა და პოლონელებს შორის შეიარაღებული შეჯახება შეაჩერეს, ორივე მებრძოლთა უკან დაახვედრეს და ასე მშვიდობიანობა დროებით ჩამოადგეს. მარა გადაჭრა საკითხის ვერ მოახერხეს. მოკავშირეთა ინტერესები ამ შემთხვევაში სავსებით ერთგვარი არ აღმოჩნდნენ.

თუ საფრანგეთისთვის გერმანია ჯერ კიდევ იმდენად ძლიერია, რომ სერიოზულ საფრთხეს წარმოადგენს და მაშასადამე უნდა კიდევ უფრო დაუძღურებულ იქნეს, ინგლისი დღევანდელ გერმანიას უკვე დიდატ საშიშ მტრად აღარ თვლის და პირიქით ფიქრობს იგი გამოიყენოს კიდევ ზოგიერთი კომბინაციებისათვის აღმოსავლეთისა და განსაკუთრებით რუსეთის საკითხში.

აქედან წარმოსდგება მისი ლიბერალიზმა გერმანიის მიმართ. უკანასკნელი ეტაპი ამ წინააღმდეგობისა ჯერ კიდევ არ დამთავრებულა.

დიდი მიზალ-მოზლის შემდეგ მ აგვისტოსაა

ღანიშნული მოკავშირეთა უმალღუნე საბჭოს კრება, რომელმაც უნდა გადაჭრას ზემო-სიღუნეის საკითხი. საფრანგეთი მოითხოვს კითხვის გადაჭრამდე ამ მხარეში ახალი, სერიოზული სამხედრო ძალების გაგზავნას, ინგლისი კი ამის წინააღმდეგაა.

ყველა ამ შეჯახ-შემოჯახებას, რომელიც ალბათ ბოლოს ისევ მორიგებით დათავდება, აქვს მაჩვენებელი მნიშვნელობა, და ახასიათებს მოკავშირეთა ინტერესების წინააღმდეგობას.

მაგრამ ზემო-სიღუნეის საკითხი არ იქნება ყოველ მხრივ გაშუქებული, თუ არ მოვიხსენიებთ აგრეთვე ერთ ვარემოებას. ამ საკითხით მოისურვეს სარგებლობა მოსკოვის კომისრებმა, რომელთაც თავის აგენტები გაგზავნეს სიღუნეაში, აქ მღვრიე წყალში კომუნისტური თევზების დასაჭერათ და თუ შეიძლება, ევროპის სახელმწიფოთა შორის ხელახლა შეიარაღებული შეტაკების გამოსაწვევათ. მისთვის პოლონეთის ჩაბმა გერმანიასთან ომში დიდი გამარჯვება იქნებოდა, რადგან ეს ხელდასრულდა გაუზნინდა ევროპისაკენ წითელი ჯარით გასალაქებალათ. ამ რიგათ სამ ძალას შუაა გაჯალაგინებული სიღუნეის საკითხი და თუ მოკავშირებმა მალე ვერ გადაჭრეს იგი კონფლიქტის შეუქმნელათ, ადვილათ შეიძლება მან მტრათ მნიშვნელოვანი როლი ითამაშოს ევროპის თანამედროვე ურთიერთობის გადასინჯვის და გადაქმნის საკითხში...

რვა აგვისტო იტყვის ამის პასუხს.

რუსეთის ეიფოხილვა.

შიმშილობა.

ახლა რუსეთში სწერენ და ლაპარაკობენ მხოლოდ შიმშილზე. ჩვენი ზოგიერთი ფაქტებს აღწერსებათ, დამშუულთა ტალღა მიზნის და ზნაში სტელეპს კალიასავით ყოველივეს. ერთი ასეთი ტალღა შემოადგა ტამბოვის, წითელ არმიელები, რომელნიც ეათ წინ მიაგებენ, ამ ლტოლვილთა მასსამ გადასთელა, მით უმეტეს, რომ ჯარის-კაცებმა ვერ გაბედეს ამ უბედური ხალხისთვის ტყვეები დაეშინათ, როგორც ეს მათ ხელმძღვანელებს სურდა, და შეცვიოდნენ ქალაქში.

საშინელი სურათი დატრიალდა. დამშუულები დასეიენ ყოველგვარ სანჯავგეს და ზორაგეულობას, რომლისგანაც ერთ წუთში გასცალეს ქალაქი. შემდეგ მისცივდენ ცუცხალ საქონელს დაქლეს და შეუამეს, ჯარის წაართვეს ცხენები და დაკლეს, წაართვეს აგრეთვე ცხენები ყველა მფეაიტონეს, ცეცხლის მქრობ რაზმს და სხვ.

რასაც შესაქმელათ ვერ მოერიენ, საგზლათ შეინახეს. და როცა ეს ტალღა რამდენიმე დღის ბატონობის შემდეგ გავიდა ქალაქიდან,—ქალაქში უკვე ლუქმა პური და ნაჭერი ხორცი ან სახორციე საქონელი აღარ მოიძებნებოდა. მათ უკან მოსული მეორე წყება ლტოლვილეების უკვე იძულებული იყო ხელცარიელი გასცლოდა გაპარტახებულ ქალაქს. ეს ამბები აწერილია თვით «იხვესტია»-ში.

კომუნისტები და შიმშილი.

ბოლშევიკებმა ამ საშინელ უბედურების წინაშეც მხოლოდ ერთი მიზანი დაისახეს—თავის ხელისუფლების შეჩვენა. ამისათვის პირველყოვლისა საჭირო იყო რასაკეირველია მოსკოვის დაცვა მშვიდთა ტალღისაგან ე. ი. დაცვა თავის თავის. ეს საქმე მიანდგეს ტროცკის. მას უწოდეს მშვიტი დიქტატორი და დაავალეს მშვიერთა შეჩვენება. ამ მშვიერთა «ნაპოლეონმა»

კომუნისტურ რეჟიმის დასაცვათ წაიცივნა 13 ქვეყნი და 2 ცენტრსათა დივიზია და შვირა გზები, ცდამაჲ, მარტანდო, გაჩიო, უპირებს მშვიდ ტოლოდით უკმდეგობას.

რადიო ქორი.

ერთი გზობა გზა-კვალ დაბნეულმა ბოლშევიკებმა ისიც კი სცადეს, რომ შიმშილობა ემ-როპისთვის დემალოათ და საზღვარ-გარეთ რადიო აფრინეს, რომელშიაც პირდაპირ სწერდენ, რომ მართალია ზოგიერთ ადგილს შიშველ მოსახლე-ლთა მაგრამ საერთოთ რუსეთს შეუძლია თავის პურით დარჩინოს თავი, რომ ეს სულ წლებთან შედარებით ნი მთლიან დუთით მტერ პურით მთა-წელს ბოლშევიკებმა ენერჯიის წყალდებით და სხე. შავი, ყვითადებით იმატემ სწერს საბჭოთა პრესა შიმშილის შესახებ, რომ სურს ამით გლახებზე იმოქმედოს და პროლეტაროვია გა-მოაღებინოს და დამშველეთისთვის დაზარება ჩაბარა დაიწყო. ამით უნდა დათალებათ დე-მალოთ შიმშილი და გაყვეტა ხალხის, რომ ეს მრავალი მილიონი ხალხი მართლა არ აყრილი-ყო ადგილებიდან და ქვეყანა არ შეეზარება თავის უბედურებით.

დათმობა.

ბოლოს საბჭოთა მთავრობა იძულებული გახდა ცოტათუნი დაეხია და შიმშილის სტი-ქიისთვის ანგარიში გაეწია თავის ქვეყნისა და კაცობრიობის წინაშე და იმ. გორკი მიემჯა-ერება ევროპას, რომ დაზარებულ საქმე მოა-წოდოს. წინდაწინ კი ავსაფის მოწოდებას ევრო-პის ქვეყნებში დაზარებულს თხოვით. პროკ-პოლიჩის და კოშკანის კომიტეტს ნება დართეს თავისუფლათ შექენის, ყიდვის, რიგს გარეშე გააღწადის, წიგნების და ბროშურების გამო-ცემის საბჭოთა მთავრობის კანტაროლის გაჩეშე და სხე. მაგრამ აქ სიტუაცს, ვინ იცის რა საქმე მოყვეს თუ კრემლის ბატონები თავის ადგილს დარჩენ. მით უმეტეს, რომ პროლეტარიატის სახელეთ გადაჭრით მიითხოვს დიქტატურის წმინდა საქმიანი მუშაობა გაჩეშე პოლიტიკისა.

უცხოელების დახმარება.

პირველათ ამირლო ნამ დაშველათ დაზმა-რებანზე ამერიკამ, რომელსაც ბოლოს თვით ბოლშევიკებმა მიმართეს. აქაც თავის ვითომ-და რეჟიმოეუკონერობისა გამოჩენა მოისურ-ვეს და შეუდგენ ბურჟუაზიულ ევროპის დაშინ-ნებას: იმუქრებიან თუ ევროპა პურს არ მოგე-ცემს, თავს დავეს მით და ძალით წაეართვეთო, რეჟოლიუციური რუსეთი გაუხწორდება გულქვა ევროპის კაპიტალიზმსო და სხე. მოკლეთ რომ ვთქვათ ერთი დღი და უგნურზე-უგნური ვან-განმთავრება ილიცის ხე ანგორებ თორიან

ტორის დაწლებს აპირებდნენ. ამისა თანავერ-ველია არაეინ დამფრთხალად მთოქველანსა სა-გორც ვითო მთელი რიგი პირთბობა დაუტენეს დაზმარებისთვის, რომელთაგან უმთავრესია შემდეგი: 1) თავის უფალი მომოსვლა-დაშორების დაშინებუ-ადმინისტრაციისა წერებინსა 2) უფ-ლება ანგლოზბრევი სოციტეტების შედგენისა მუხთვრებთაგან მთავრობის ჩაურეულოთ 3) გა-რანტიაციის, რომ მთავრობა და მისი აფრე-ეტი არ ჩაფრევიან ამერტიკელთა დაზმარების სა-ქმეში და მათი წყვრების მოქმედებაში და სხე. ამერტიკელების შემდეგ დანარჩენმა ევროპის სახელმწიფოებმატ მთვრედეს ხელი ამ საქმეს ალბადა, რომ რუსეთის ხალხი მარტო ამერტიკე-ლების გავლენის ქვეშ არ დასტოვონ და ისინიც აპირებენ გამოყვების საქმეში ჩაბმას. ეს საცი-თბი მოყვერეთთა უმაღლეს საბჭოს ხელმძაზე-დაც უნდათ დასეან საფრანგეთის წინადადებით.

მუშათა დახმარება.
ყველაზე უმეტათ ახმაურდა ევროპის მუშათა კლასი. ეველა პარტიებმა გამოსცეს მოწოდება და დაიწყეს მოგროვება შემოწირულების, სა-ერთოთ დამშველ რუსეთის დაზმარება გადაი-ქვა დიდ საზოგადოებრივ პოლიტიკურ მოყვე-ნათ. მაგრამ ეხმარებიან რა ხალხის ხალხს, ანაგე დროს იჩეგნებიან მისი მთავრობისაგან. მთვრედნათ ამ მხრივ თრიოდე მაგალითს იმ პარტიათა მოწოდებიდან, რომელნიც წინეთ ყველაზე მეტი თანაგრძნობით გვიდგმობენ საბ-ჭოთა სისტემას.

გერმანიის დამოუკიდებელთა მოწოდებაში ვკითხულობთ: იმეინ არ ვებებით აქ საბჭოთა რუსეთის პოლიტიკურ სისტემას და ეს მხოლოდ ინიტომ, რომ აქარ ატის ადგილს საბჭოთა მთა-ვრობის მოქმედების და ცუდების კრიტიკისა. ხოლო აესტრეილი საცუ-დემ. სწორედ: არფ-ლეტარული სოლიდარობა მოგვიწოდებს დავე-ხმაროთ რუსის პროლეტარებს. ჩვენ წინააღ-მდეგნი ვართ რუსეთის ბოლშევიკების. ჩვენ გავიყურნეთ იმ უგნურებისაგან, რომელიც მი-გვაქანებდა ჩვენ მათი ბრძოლის მეთოდების წაბაძვისაგან. და თვით რუსეთშიც ბოლშევი-კების ხალხისუფლება ირყვეა, ტორტმანობს. მაგრამ ხალხს მაინც უნდა დავეხმაროთ.

ამ რიგათ ევროპის დემოკრატია უარყადს ლენინის მთავრობას და ეხმარება ლენინისგან განაწამებ ხალხს.